

Olmstead

Olmstead မ့ၢ်တၢ်မနုၤလဲၣ်.

Olmstead v. L.C. မ့ၢ် အမဲရကၤကျိၤအထီၣ်ကတၢၢ်အသဲစးတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ခါအအိၣ်ထီၣ်အသးလၢ Title II of the Americans with Disabilities Act (ADA) of 1990 (၁၉၉၀ နံၣ် အမဲရကၤဖိတဖၣ်လၢအအိၣ်ဒီးတၢ်တသ့တဘျီတဖၣ်တၢ်ကျိၤသဲစး (ADA) လၢကီၢ်စံၣ် ဒီးလီၤကဝီၤပဒိၣ်ဘၣ်လူၤပိာ်မၤထွဲ) အဖီခိၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢ Olmstead အပူၤ, ကျိၤအထီၣ်ကတၢၢ် ပာ်လီၤတၢ်ကျိၤလၢ ကီၢ်စံၣ်တဖၣ် အလိၣ်အိၣ်လၢကဘျးဟ့ၣ်လီၤတၢ်ဟ့ၣ်မၤစၢၤတဖၣ်ဆူ ပုၤသ့ၣ်တဖၣ်လၢအအိၣ်ဒီးတၢ်တသ့တဘျီတဖၣ်လၢ လၢတၢ်ဆီလီၤပာ်လီၤတၢ် တမံၤဖီ အဂ့ၢ်ကတၢၢ်လၢ အကြးဆူအဝဲသ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်လိၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. Olmstead ဘၣ်ထွဲဝဲဆူပုၤသ့ၣ်တဖၣ်လၢ ဘၣ်တၢ်ဟံၣ်ဆီလီၤ ပာ်လီၤလၢတၢ်ကရၢကရိအပူၤ, ပုၤသ့ၣ်တဖၣ်လၢအအိၣ်ဒီးတၢ်ဘၣ်ယိၣ်လၢ တၢ်ကဆၢအီၤဆူတၢ်ကရၢကရိအပူၤ, ဒီး လၢတဖၣ်ဒီးဘၣ်န့ၣ် ပုၤသ့ၣ်တဖၣ်လၢတၢ်ကြိအီၤလၢ တၢ်န့ၣ်လီၤပာ်လီၤအိၣ်ပညီအိၣ်လၢအဝဲသ့ၣ်အပူၤတၢ်အပူၤဖီဖျါလၢ ကီၢ်စံၣ်အတၢ်ဟ့ၣ်မၤစၢၤတဖၣ် မ့ၢ်တဖၣ် တၢ်မၤအကျိၤအကျဲတဖၣ်အပီၤန့ၣ်လီၤ.

Olmstead အဂံၢ်စီၤထံး

Olmstead သဲစးတၢ်ဂ့ၢ်ပာ်လီၤပာ်လီၤမုၢ်ခံၣ်လၢအအိၣ်ဒီး သးတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ဆူၣ်တၢ်ဆီလီၤ တၢ်သ့ၣ်ညါနီၣ်တၢ်တသ့တဘျီ တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ပိာ်မုၢ်ခံၣ်လၢ သူတၢ်ဆၢကတၢၢ်အိၣ် အမုၢ်လၢသးတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ဆူၣ်တၢ်ဆီလီၤတဖၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်ဆၢနီၣ် တၢ်ဟ့ၣ်မၤစၢၤတဖၣ် ဒီးတၢ်ဆီၣ်ထွဲတဖၣ်လၢ ပုၤတၢ်အပူၤဒီး တၢ်ကူၤစါယါဘျီတခါလၢပုၤစံၣ်နီၣ်ဆၢတံာ်လၢ အဝဲသ့ၣ်အလိၣ်တအိၣ်လၢ ကအိၣ်လၢတၢ်ဆီလီၤပာ်လီၤအပူၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ကျိၤအထီၣ်ကတၢၢ်ဆၢတံာ်ဝဲလၢ တၢ်အံၤမ့ၢ်တၢ်ပံး တၢ်ကွၢ်တလီၤလၢအလိၣ်ဘၣ်ပိာ်မုၢ်တဖၣ် ကအိၣ်လၢ သးတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ဆူၣ်တၢ်ဆီလီၤဖဲအဝဲသ့ၣ်အလိၣ်တအိၣ်လၢကအိၣ်ဝဲလၢ တၢ်ဆီလီၤပာ်လီၤအကလုာ် ဒ်န့ၣ်အပူၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဘၣ်မနုၤအပီၤလၢ Olmstead သဲစးတၢ်ဂ့ၢ်န့ၣ်အရူၤဒိၣ်လၢ Nebraska လဲၣ်.

ADA ဘၣ်တၢ်အာၣ်လီၤတူၢ်လိာ်အီၤဖျါ ကရၢခံၣ် Congress လၢ 1990 အပူၤဒ်သးကကြိဆီဒီး ကမၤကတၢၢ်ကွၢ် တၢ်ပံးတၢ်ကျိၤ တလီၤဆူပုၤသ့ၣ်တဖၣ်လၢ အအိၣ်ဒီး တၢ်တသ့တဘျီ တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ADA ကြိကီၢ်စံၣ်မ့ၢ်တဖၣ် လီၤကဝီၤပဒိၣ်တဖၣ်မ့ၢ်တဖၣ် ကရၢခါဒီး တဖၣ်လၢ တၢ်ပံးတဖၣ်ကွၢ်တလီၤပုၤသ့ၣ်တဖၣ် ခီဖျါလၢ အဝဲသ့ၣ် အတၢ်တသ့တဘျီ အပီၤန့ၣ်လီၤ. လၢ Olmstead အပူၤ, ကျိၤအထီၣ်ကတၢၢ် ကျိၤထံး ADA လၢအအိၣ်ပညီကမ့ၢ်လၢ တၢ်ဟံၣ်ဆီလီၤဆီပုၤသ့ၣ်တဖၣ်လၢ အအိၣ်ဒီး တၢ်တသ့တဘျီ တဖၣ်န့ၣ် မ့ၢ် တၢ်ပံးတဖၣ် ကွၢ်တလီၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤဘၣ်တၢ်မၤလိာ်ထီၣ်အီၤလၢကဘျးထွဲဖဲ ကီၢ်စံၣ်ဟ့ၣ်လီၤပုၤတၢ်ဟ့ၣ်မၤစၢၤတဖၣ်တန့ၢ်အခါ မ့ၢ်တဖၣ် တသ့ဃုထံၣ်န့ၢ် တၢ်ဆီလီၤပာ်လီၤ တၢ်လီၤတဖၣ်လၢပုၤသ့ၣ်တဖၣ်လၢ တၢ်ဆီလီၤပာ်လီၤတမံၤဖီအဂ့ၢ်ကတၢၢ်လၢအကြးဆူပုၤတၢ် အတၢ်ဘၣ်သးဒီး တၢ်လိၣ်ဘၣ်တဖၣ်အခါန့ၣ်လီၤ.

ကလူၤပိာ်မၤထွဲတၢ်ဒီး ADA အဂီၢ်, Nebraska ကဘျးဒုးအိၣ်ထီၣ်ဒီး ဒုးကဲထီၣ်လိၣ်ထီၣ် တၢ်တိာ်ကျဲၤလၢအတုၤလီၤတီၤလီၤတခါလၢ ကမၤစၢၤပုၤသ့ၣ်တဖၣ်လၢအအိၣ်ဒီး တၢ်တသ့တဘျီတဖၣ်လၢကအိၣ်မုၢ်ဒီးဖဲမၤတၢ်ဒ်ပုၤတၢ်ဖိလၢအမ့ၢ်တၢ်တမံၤဖီန့ၣ်လီၤ.

တၢ်လီၤဆီတဖၣ်လၢ တၢ်ဟံၣ်အိၣ်လီၤဆီဒီး တၢ်အိၣ်တပူၤဖီအဘၣ်စၢၤ

ဖဲပုၤတၢ်အတၢ်အိၣ်မ့ၢ် အတကမၤ မၤလီၤဆီပုၤတၢ်ဂၤလၢ ဘၣ်တၢ်ဒုးပုၤသ့ၣ်အီၤလၢပုၤတၢ်ဖိတၢ်ဂၤအခါန့ၣ်, တၢ်အံၤဘၣ်ဒ်ဘၣ်ထံး ပုၤတၢ်ဂၤ အတၢ်အိၣ်မ့ၢ်လီၤကဝီၤ ခဲလၢတဖၣ် သ့န့ၣ်လီၤ. အဒိ, ဃီန့ၣ်လီၤဆူဟံၣ်အပူၤကစီၤထီၣ်အိၣ်ခါတခါဒုးအိၣ်ထီၣ် တၢ်လီၤန့ၣ် လီၤဆူဟံၣ်ပူၤ တသ့လၢပုၤတၢ်ဂၤလၢအအိၣ်လၢ လုၣ်လီၤဆူနီၣ် အပူၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤအိၣ်ပညီမ့ၢ်လၢ ပုၤတၢ်အံၤ လဲၤဆူဟံၣ်ချါ မ့ၢ်တဖၣ် ဟးထီၣ်လၢ ဟံၣ်အပူၤတသ့ဘၣ်, လၢအဟံးန့ၢ်ကွၢ်အဝဲသ့ၣ်အတၢ်ဃုထၢလၢ ကန့ၣ်လီၤပုၤ ဃုထံၣ်လၢ ပုၤတၢ်တၢ်ဟ့ၣ်မၤစၢၤတဖၣ် လၢအအိၣ်ပညီအိၣ် အပူၤန့ၣ်လီၤ.

	Segregated (တၢ်ဟံၣ်အိၣ်လီၤဆီ)	Integrated (တၢ်ဟံၣ်အိၣ်တပူၤဖီ)
ဟံၣ်တဖၣ်	အိၣ်ဒုးထဲ မ့ၢ်တဖၣ် အါတကွၢ်အိၣ်ဒုးထဲဒီးပုၤလၢ အအိၣ်ဒီး တၢ်တသ့တဘျီ တဖၣ်, ပုၤသ့ၣ်ပုၤသ့ၣ်တဖၣ်လၢ အဒီးန့ၢ်ကီၢ်စံၣ်တၢ်ဟ့ၣ်မၤစၢၤ ကျိၣ်စူလၢ ကအိၣ်လၢ တၢ်အိၣ်မ့ၢ်အိၣ်ဂဲၤတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်တဖၣ်လၢတၢ်ဆီၣ်ထွဲမၤစၢၤအီၤအပူၤဒီး လၢ သးတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ဆူၣ်တၢ်ဆီလီၤတဖၣ် အပူၤန့ၣ်လီၤ.	တၢ်လီၤတဖၣ်လၢပုၤသ့ၣ်တဖၣ်လၢအအိၣ် ဒီး တၢ်တသ့တဘျီမ့ၢ်ဂ့ၢ်, လၢတအိၣ်ဒီး တၢ်တသ့တဘျီတဖၣ်မ့ၢ်ဂ့ၢ် အိၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ.
တၢ်ဖဲးတၢ်မၤတဖၣ်	ပုၤသ့ၣ်တၢ်အိၣ်ကဒုတၢ်မၤအလီၤတဖၣ်ဒီး မ့ၢ်ဆါဒီးတၢ်ကူၤ စါယါဘျီ တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျိၤတဖၣ်လၢအဟ့ၣ်လီၤ တၢ်အဘူး အလဲလၢအစုၤန့ၢ်ဒီးညီန့ၢ်ဒီး အါတကွၢ်ဟ့ၣ်တၢ်ဖဲးတၢ်မၤဆူ ပုၤသ့ၣ်တဖၣ်လၢအအိၣ်ဒီးတၢ်တသ့တဘျီ တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.	ဟ့ၣ်လီၤ တၢ်အဘူးအလဲလၢ အဂ့ၢ်ဒီး သန့ၣ်ထီၣ် အသးလၢပုၤတၢ်ဂၤ အတၢ်သးစၢ်ဆၢတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဖဲးတၢ်မၤဟ့ၣ်တၢ်မၤဆူ ပုၤသ့ၣ်တဖၣ်လၢအအိၣ်ဒီးတၢ်တသ့တဘျီတဖၣ်မ့ၢ်ဂ့ၢ်, လၢအတအိၣ် ဒီးတၢ်တသ့တဘျီတဖၣ်မ့ၢ်ဂ့ၢ်န့ၣ်လီၤ.
တၢ်ဝဲစီၣ်တီၤဆူ	အိၣ်စုၤဒီး တၢ်ဖီၣ်ပံးအီၤ. တၢ်လဲၤတၢ်ကျိၤတဖၣ် ကဘျးတၢ်တိာ်ကျဲၤအီၤဒီး ပုၤသ့ၣ်တၢ်အိၣ်ပတုၤအါတီၤဒီး ပုၤသ့ၣ်ပုၤအါဂၤလၢ တၢ်လဲၤတၢ်ကျိၤတခါ စုၣ်စုၣ်အပူၤ န့ၣ်လီၤ.	တၢ်မၤန့ၢ်အီၤသ့, တၢ်န့ၢ်န့ၢ်အီၤသ့, တုၤလီၤတီၤလီၤ, ဒီး အိၣ်ဝဲလၢ ပုၤသ့ၣ်တဖၣ်လၢအအိၣ်ဒီး တၢ်တသ့တဘျီတဖၣ်မ့ၢ်ဂ့ၢ်, လၢအတအိၣ် ဒီးတၢ်တသ့တဘျီတဖၣ်မ့ၢ်ဂ့ၢ်န့ၣ်လီၤ.
တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့	ဒီးန့ၢ်ဘၣ် တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့တၢ်ဟ့ၣ်မၤစၢၤတဖၣ်လၢဒီး မ့ၢ်တဖၣ် ကိုတဖၣ်အပူၤ ဃုထံၣ်ဒီး ကိုဖိထဲဒုးလၢအအိၣ်ဒီး တၢ်တသ့တဘျီတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.	တၢ်ဒီးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့တၢ်ဟ့ၣ်မၤစၢၤဒီးတၢ်ဆီၣ်ထွဲမၤစၢၤတဖၣ်လၢတီၤဒီးတဖျါဃီအပူၤဒ်ကိၣ်ဖိတဖၣ်လၢအတအိၣ်ဒီးတၢ်တသ့တဘျီတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.
အကူၢ်အဂီၢ် အရူၢ်အသးတဖၣ်	တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျိၤတဖၣ်ဘၣ်တၢ်ဟံၣ်ဆီလီၤအီၤဖျါပုၤအဂၢၢ်, တၢ်အိၣ်တၢ်အီ တၢ်ရူၤထၢတအိၣ်, နီၢ်တဂၤတၢ်ညီသ့ၣ်စုၤ, ကဘျးဒီးဆၢလိာ်သးဒီးမတဂၤ, ဒီး ကဘျးနီၤလီၤဒီးမတဂၤန့ၢ်တၢ်ရူၤထၢတအိၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.	ပုၤသ့ၣ် တၢ်ရူၤထၢ- ပုၤတၢ်ဂၤန့ၢ်ဆၢတံာ်လၢ ကမၤတၢ်သ့ၣ်တဖၣ် အခါဖဲလဲၣ်, တၢ်လီၤဖဲလဲၣ်, ဒ်လဲၣ်, ဒီး ဃုထံၣ်မတဂၤလဲၣ်, ကအိၣ်မနုၤလဲၣ်, ကအိၣ်ဖဲလဲၣ်, ဒီး ကအိၣ်ဒီးမတဂၤလဲၣ်န့ၣ်လီၤ.

Olmstead တၢ်မၤစၢၤအပီၤအလီၤတဖၣ်

- Federal Olmstead Fact Sheet <https://www.hhs.gov/sites/default/files/ocr/civilrights/resources/factsheets/ada.pdf>
- Olmstead Rights Organization <https://www.olmsteadrights.org/about-olmstead/>
- Nebraska Olmstead webpage <https://dhhs.ne.gov/Pages/Olmstead.aspx>

နမ့ၢ်အိၣ်ဒီးတၢ်သံကျိၤတဖၣ်ဘၣ်ဃး Olmstead န့ၣ်, နဆူၤလီၤပရၢသ့ဆူ DHHS.NEOlmstead@nebraska.gov န့ၣ်လီၤ.